

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, félíven.
Előfizetési ár: egész évre 80 kor., félévre 40 kor.
Egyes szám ára két korona.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Pünköst.

Vajmi kevesen örvendezhetnek szívök szerint az ideai pünköstnek. Pedig ez az ünnep a keresztyén anyaszentegyház létrejövételének emléknappja. Tudvalevőleg ugyanis a bűnös emberiség Megváltójának, az Úr Jézus Krisztusnak halottaiból való győzedelmes feltámadása után az ötvenedik napon, az Ő örök dicsőségébe visszaszállása előtt tett ígérete szerint, a mennyei Atya kibocsátotta az Ő szent Lelkét, kiárasztotta az árván maradt tanítványokra kegyelmi ajándékait, akik is e hatalmas ihlet által képesítettek és indítatva, a lánglelkű Péter apostol kezdeményezésére, tanubizonyságot tettek az Úr Jézus által megvalósított világváltság tényéről, egyszersmind a Jézus nevébe megkeresztelkedett hívőkkel egyetemben megalapították az első keresztyén gyülekezetet Jeruzsálemben.

Kettős tüzes nyelvek alakjában látták föltűnni az apostolok a mennyei ihletés jeleit és kettős üdvtényben jutott kifejezésre Istennek a Jézus Krisztusban kinyilatkoztatott akarata, nevezetesen: a Szentlélek mindenható erejének nyilvánvaló megbizonyulásában és az egész emberiséget befogadni hivatott keresztyén anyaszentegyháznak megalakulásában. Mindkét üdvtény indító oka, alapja, forrása, összekötő kapcsa nem más, mint az örökkévaló Istennek emberteremtéséről a Krisztusban megbizonyított szent szeretete, mellyel magához öleli, gyermekeivé fogadja az első bűnös következtében tőle elszakadt bűnösöket.

Ez a pünkösti evangéliom rövid summája és teljes valósága.

Kérdem tehát: mit hirdet világgá a pünkösti evangéliom? Felelet: Isten- és emberszeretetet, egyetemes testvériséget a Krisztusban, a Szentlélek kegyelmi ajándékainak a választott és elhívott hívőkre kitöltését, egy házat, mely magába fogadja a Krisztus összes választottait az Ő egyedüli, kizárólagos fősege, kormányzása és idvességre vezérlése alatt.

Jól van. És mégis ha széjjel nézünk magunk körül és a nagyvilágban: mit látunk, mit tapasztalunk? Látunk, tapasztalunk Isten iránt fokozódó hitetlenséget, közönyt, háládatlanságot, ember-társaink iránt rideg szeretetlenséget, haragot, gyű-

lölködést, az erkölcsi életben lazaságot, züllést, a lelki értékekkel, szellemi kincsekkel visszaélést, a társadalomban széttagolódást, visszavonást, az Úr egyetlen háza ellen törtető rombolást, az egyedüli Fő és Közbenjáró helyett gyarló, tehetetlen emberekben és rozoga intézményekben bizakodást, érdekharcokat, ádáz válságokat, vért, tüzet és füstnek gőzölgését s minden egyebet, ami mind merőben ellentéte az első pünkösti szent napon kitöltött Szentlélek emberiségegyesítő munkájának és a közös boldogságnak.

Ez már nincs jól. Mintha csak a keresztyéniséget az első ősbűn összes átka hatványozott árnyokban özönként árasztotta volna el, úgy merül alá ennek a jelenvaló gonosz világnak zürzavaros örvényébe minden szent, igaz, nemes evangéliomi gondolat és a bellum omnium contra omnes ádáz kárhoztatása elől nem tudnak hová menekülni a mammon és hatalomszomj daemoná által megbódított emberek.

Hol van hát a keresztyéniség dicsekedése? Hol vannak a Szentlélek és az Ige ereje által létesített keresztyén egyház életképességének látható bizonyítékai? Hol vannak a keresztyén szellem, hit és morál tanúságai, gyümölcsei, eredményei? Vagy talán kiapadófélben van már a pünkösti erőforrás? Hiszen csak talán nem hanyatlik vissza a keresztyéniség oda, ahol volt a Krisztus előtti világ! Bizony, bizony a keresztyén államok és nemzetek viselt dolgai és az azok nyomában elharapózott elvek és önző törekvések nem egyeztethetők össze sem a Szentlélek ihletének csodás üdvtényeivel, sem a Krisztus egy háza tagjainak hivatásával és méltóságával.

Ezért és az ezzel összefüggő számtalan bűnhözért bűnhődünk mi, a nagy keresztyén államok és nemzetek által igazságtalanul megbénított esonka-bonka magyarok. Ránk nézve a hajdanában piros pünköst napja fekete gyásszal terhes nagy-péntek lett. Beteljesedett rajtunk az őskorbéli próféta vész jósló látomása, hogy felettünk a nap sötétséggé változott és a hold vérré.

Am, ha ismét a pünkösti Szentlélek egyedüli vezérlésének engedelmességek, ha Megváltó Urunkhoz töredelmesen visszatérünk, vele, mellette hűségesen megmaradunk, az Ő egyedüli és kizárólagos

szuverénsége alatt küzdő és győzedelmeskedő anyaszentegyház önzetlen, buzgó, jó tagjainak bizonyulunk: akkor ismét fölragyog felettünk az Úrnak ama nagy és fényes napja és leszen, hogy mindaz, aki az Úrnak nevét segítségül hívja, megtartatik.

Adja Isten, hogy a jövő évi pünkösztöt ama nagy és fényes nap tündöklő ragyogása mellett vidáman ünnepelhessük.

S—1.

Tárca

Édes hazám, Magyarország.

Édes hazám, Magyarország,
De búbanatos az orcád,
De felöltöztél setétbe,
Setét gyászba, feketébe,
Setét gyászba, feketébe.

Régi kedved, hej mivé lett?
Alig van már benned élet.
Mintha már a sírod ásnák,
Mintha, mintha temetnének...
Mintha, mintha temetnének.

Édes hazám, Magyarország!
Töröld meg a könnyes orcád.
Felhő se szálljon az égen:
Mosolyogj, mint régesrégén...
Mosolyogj, mint régesrégén.

Csengjen ajkadon a nóta,
Kacagjon a völgy, a róna:
Mintha ilyen boldogságot
Még sohase láttál volna...
Édes hazám, Magyarország!

Iskola

Értesítés és kérelem.

A debreczeni református főgimnáziumban, a folyó iskolai évben megalakult az Ifjúsági Segítő Egyesület. Az egyházkerület más iskoláiban már ilyen egyesületek régen működnek, a debreczeni református főgimnáziumban eddig nem volt rá olyan nagy szükség, mert a szegény tanulók könyvtára az ifjúság tankönyvekkel való ellátásáról gondoskodott s másrészt a kollégium szép alapítványai a szorgalmas, jó tanulóknak gondtalan életet biztosítottak. A pénz elértéktelenedése s vele járó drágaság miatt egyrészt s másrészt a

kollégium nehéz helyzete miatt, mikor az alapítványok még kevesebb jövedelmet hajtanak, a hajdani szép alapítványok kamatai elenyésző kis részét sem fedezhetik a tanulók szükségleteinek. Ezért volt most már égető szükség az ifj. egyesületre.

Az első évnek vége felé járunk. Az iskola jóakaróit felszólítottuk a tagok közé való belépésre (pártoló tag évi 5 korona, alapító tagság díja 50 kor., 1000 kor.-t vagy azon felüli összeg adományt külön alapítványként kezel az egyesület). Felszólítottuk a jótévedőket alapítványok tevése, vagy adományokkal való támogatásra. A kérés meghallgatásra talált. Ez ideig több mint 60,000 K gyűlt már be, közte több 1000 K-ás alapítvány is. Az Általános Forgalmi Bank és társintézetei 10,000 K adományt küldtek be, ezenkívül Létay Lajos, Kontsek Géza, Kontsek Kornél, Ekly József, Félegyházi János, István-gőzmalom, dr. gr. Almássy Imre (Pusztapó), Hetey Géza (Nyírgelse) 1000—1000 K-t, Hegedüs és Sándor, Balogy Péterné 500—500, Nagy Imre (Füzesgyarmat) 600 K-t adományoztak. A Debreczeni Gazdasági Egyesület 1314, a hentes szakosztály tagjai 3245 K értékű szalonnát adtak. A Templomegyesületben dr. Erdős Károly 1065 K-t gyűjtött. Csáthy F. 1000 K értékű füzetet ajánlott fel.

A kisebb adományok és alapító tagok száma már igen sokra megy.

Az egyesület már eddig 2551 K értékben füzeteket és első alkalommal 8860 K pénzsegélyt osztott ki, újabb segélyosztás most van folyamatban, amikor 19,652:25 K kerül kiosztásra. Így is azonban a segélyt kérőknek egy részét el kellett utasítani s a kért összeget mindegyiknél le kellett szállítani.

Szeretettel fordulunk most a lelkész urakhoz is és azon egyházakhoz, ahonnan tanulók járnak iskolánkba, hogy vegyék pártfogásukba ifju egyesületünket s amily mértékig az egyház anyagi helyzete engedi, támogassák adományokkal vagy alapítványokkal az egyesületet, hogy minél nagyobb tőkét gyűjthessen, hogy annak segélyével a szegény, de értékes ifju nemzedékből a hazának s egyháznak derék tagokat nevelhessünk.

Az adományokat a református főgimnázium igazgatósága címén szíveskedjenek egyesületünk számára küldeni.

Jakucs István,

a Debreczeni Református Főgimnázium
Ifjúsági Segítő Egyesületének felügyelő
tanára.

Közélet

A debreczeni Kollégiumi Kántus Sárospatakon.

Nagyon hosszú ideig élénk emlékezetben fog maradni az a maradandó hatású kirándulás, amelyet a debreczeni Kollégiumi Kántus tett Sárospatakra. A debreczeni és sárospataki kollégiumok a reformáció óta leghatalmasabb fókuszai a hazai

református nevelésnek és egyházi életnek. Sokszor működtek együtt vállvetve, nem egyszer viszont más-más úton, de mindig őszintén, becsülettel a reformátusságért, a magyarságért, a hazáért.

A két kollégium szellemének testvéri ölelkezése volt az, amikor a debreczeni Kántus dr. Erdős Károly lelkészkepzőintézeti igazgatóval és Mácsai Sándor vezető tanárral áldozó csütörtökön délelőtt háromnegyed tíz órakor megérkezett a sárospataki állomásra. Molnár Béla pataki szénior szíves „Isten hozott“-jára Gyülvészi István debreczeni szénior válaszolt szeretettel. A bevonulás, a sárospataki kollégium lombos és madár dalos kertjének főútján feledhetetlen szép volt. Rövid reggelizés után a templomba vonult a Kántus az ünnepi istentiszteletre, amelyen a pataki szénior predikált s a mi Kántusunk énekelt. A templomi nagy gyülekezet minden egyes tagját kimondhatatlan erővel ragadta meg a Kántus gyönyörű éneke, amely üdén és hatalmas szárnycsapásokkal emelkedett a Teremtőhöz.

Istentisztelet után a kollégium imatermében volt az ünnepélyes fogadtatás. A terem tele volt apró és nagy diákokkal s jelen voltak a kollégium összes tanárai. A Szózat eléneklése után dr. Erdős Károly a debreczeni kollégium üdvözlését tolmácsolta a pataki testvér főiskolának, Gyülvészi István debreczeni szénior a debreczeni kollégiumi ifjúság köszöntését adta át a sárospataki diákoknak. A két üdvözlésre dr. Rácz Lajos sárospataki kollégiumi igazgató válaszolt, kifejezve mindnyájuk örömét az örvendetes látogatás alkalmából.

A délelőtt folyamán még Harsányi István theol. tanár a sárospataki könyvtárat mutatta be szakszerű vezetéssel.

A debreczeni diákok a sárospataki családok vendégei voltak, úgy, hogy az ebédet már pataki házigazdáik kedves családi körében töltötték el, élvezvén a vendégszeretnek meghálálhatatlan kedvességét.

Délután 3 órakor a theologusok értekezletet tartottak, amelyen az ifjúsági életüket legközelebről érdeklő problémákat (magyarázatos bibliát, legációt, palást beszerzését, külföldi tanulmányozást, megszállott területről való th.-k nyári elhelyezkedését) tárgyalták meg. Az értekezlet végeztével Gruska pápai kamarás, helybeli róm. kath. apát-plébános vezetésével megtekintették az Árpádok korából való híres és gyönyörű várat.

Este kilenc órakor kezdődött a műsoros mulatság, amelyen nemcsak Sárospatak, hanem az egész Hegyalja intelligenciája egybegyűlt. A polgári társadalomnak és a helybeli katonaságnak minden egyes kiváló tagja ott volt viruló szépségű családtagjaikkal. A műsoron szerepelt a debreczeni Kántus, a pataki Kórus Hódossy Béla tanítóképzőintézeti igazgató vezetésével, voltak szavaltatok, énekszámok, dr. Pauliczky főszolgabíró szólója, melodráma, ifjúsági zenekar szereplése mind-mind jól sikerült számok. A debreczeni Kántus Mácsai Sándor tanár páratlanul mesteri vezetése mellett a Csokonai és Arany dalokkal és többi

darabjaival osztatlan elismerést váltott ki és mindenkinek legnagyobb dicséretét érdemelte meg.

Műsor után tánc volt reggelig. Diákjaink itt is kiválóan forgolódtak, úgy, hogy ez a remekül sikerült mulatság magasan kiemelkedett a szokásos nagyszerű diákbálok közül is.

A pénteki délelőtt látogatásokkal telt el. Délben a Kórus adott ebédet a Kántus tiszteletére, amelyen úgy a tanárok, mint a diákok számos pohárköszöntőt mondtak a testvéri érzés ápolására.

A kollégiumi hírneves és gazdag szépművészeti és régészeti múzeum megtekintése után emelkedett hangulatban vonultak ki a diákok az állomásra, ahol a viszontlátás reményében érzékeny „Isten veled“-del vettek búcsút egymástól.

Bájosan kedves mozzanata volt a búcsúvételnek az, amikor dr. Rácz Lajosné úrnő és szép szőke leánya a kirándulók mindegyikét egy-egy üde fehér orgonavirággal ajándékozta meg.

Aztán elrobogott a vonat, leborult lassanként a fekete éj és egyre jobban, egyre erősebben kezdett világolni a lelkekben az a páros csillag, amely a debreczeni és sárospataki kollégiumok szellemének ölelkezéséből jött létre és világosa n mutatja az utat a magyarok testvériesülése, együttműködése felé.

Irodalom

A debreczeni kollégiumi anyakönyvtár régi magyar könyveiről.

Ritkaságuknál, átéltsorsuknál s tartalmi vonatkozásuknál is hatalmas értéket képviselnek azon régi magyar nyomtatványok, melyek hazai szerzők tollából magyar, vagy valamely más nyelven idehaza vagy a külföldön 1711-ig bezárólag láttak napvilágot. Ez irodalmi alkotásokban lüktet a magyar szellem teremtő ereje s termeli ki régi irodalmunk vallásos, történeti, irodalomtörténeti és minden irányú tudományos emléket a nemzeti hanyatlás idejéig, amelyek épen ez okból népkarakterünk, műveltségünk, történetünk s vallásos életünk benső lényege megértéséhez oly nélkülözhetetlenül szükségesek. E nyomtatványok ép tartalmi különlegességükkel s szerföldötti ritkaságukkal szabják meg hazai könyvtáraink értékét s emezeknek a külföldiekkel szemben speciális karakterét. A kollégiumi könyvtár régi magyar könyvtári anyaga a duplikátumokkal együtt 1406 művet tesz ki, amely szám azonban egy megejtendő alapos könyvtári revízió során még kétségtelenül növekedni fog. Ez anyag fölbecsülhetetlen értékét szemléltessék a következő adatok: a) 1711. előtti régi magyar nyomtatvány magyar, vagy más nyelvű olyan, amelyek hazánkban jelent meg és a világ összes könyvtáraiban legfeljebb 5 példányban ismeretes, — birtokunkban van 255, ezek közül unicum, vagyis csak a nálunk meglevő egyetlen példányban ismeretes 60 mű; b) magyar szerzőknek külföldön nem

magyar nyelven 1711. előtt kiadott műveiből könyvtárunk birtokában 133 olyan van jelen, amelyek legfeljebb csak 2 példányszámban ismeretesek s a 133-ból 73 mű egyenesen unicum. A két kategóriából az összes unicumaink száma tehát 133 mű, vagyis könyvtárunk világirodalmi viszonylatban 133 olyan művel rendelkezik, amelyik megadja különleges karakterét s biztosítja rendkívüli értékét is.

Régi magyar könyvtári anyagunk tartalmi értékelésére legyen szabad röviden csak annyit közölnöm, hogy csaknem az összes egész és részlet biblia fordítások jelen vannak benne Sylvester János újtestamentumától kezdve az 1704-es casseli bibliáig s e tekintetben egy hazai könyvtár sem áll a miénk előtt, valamint hogy a Verböczy-féle tripartitum összes kiadásai is birtokunkban vannak, a hitvitázó irodalom, a magyar reformáció nagy alapvető iratai: Mélius művei, Dévay Biró Mátyás, Dávid Ferenc, Szegedi Kiss István alkotásai, az ellenreformáció termékei Pázmánytól elkezdve Bársonyig és Veresmarty Mihályig, szépirodalmunk emlékei, történetíróink krónikái: Regiomontanus János, Bonfinius, Istvánffy, Ransanus, Székely István, Heltai történeti munkái, tudósaink klasszikus kiadásai s protestáns theologusaink külföldön írt és kiadott tudós disszertációi mind igen nagy teljességben foglalnak helyet ez ősananyag állagában.

A Régi Magyar Könyvtári anyag szükségszerű kiegészítőjéül tekinti s akként kezeli a hazai bibliográfia mindazon nyomtatványokat, amelyek hazánk s népünk történetére, műveltségi viszonyaira vonatkoznak s a magunkról alkotható ismereti képet segítenek valamely irányban kiegészíteni. E nyomtatványok idegen szerzők művei s így a külföldnek rólunk táplált ítéletei. Számuk a kollégiumi nagykönyvtárban ezrekre rug, ha mindjárt csak a legbecsesebbeket válogatjuk is ki közülök. Egy nagyon régi ilyen iratban, mely 1512-ből kelt, a csehországi waldensek küldik el kettős confessiójukat II. Ulászló magyar királynak, egy másik írást Rotterdami Erasmus szentel II. Lajos királyunk özvegye: Mária erényei magasztalásának Viduaa christiana. Basileae 1529. címen, néhányban hírneves európai utazók festik le Magyarország földjén tett tapasztalataikat, másokban külföldi tudósok szólnak magyar kollegáikhoz, ajánlják műveiket, hazai protestáns főurainknak és a többi. Meglehetősen nagy a török szövetség részleteivel foglalkozó tudósítás, u. n. relatio, melyből nem egy olyan példánnyal rendelkezünk, amilyen egyetlen hazai könyvtárban sem található. Nemzeti történelmünk majd dicső, majd gyászos fordulatai is megszólaltatják a külföldi diplomatákat, írókat, tudósítókat; pl. nagyon becses egy 1620-ból származó titkos holland diplomáciai utasítás a Bethlen G. szabadságharca alkalmából Fridrich rajna-pfalci grófhhoz; a Thököly I. szabadságküzdelmét egy francia tudósító több kiadásban jelenlevő műve dicséri, viszont bukása felett egy olasz nyelvű és eredetű röpirat ujjong; a magyar protestáns lelkészek gályára küldése megindítja a holland Poot Abrahá-

mot, ki egy 1684-ben Amsterdamban kiadott írásában panaszolja fel azt a nagy igazságtalanságot, mely a bazájukból elűdözött szegény magyar prot. lelkészeket és tanítókat esik. Buda 1686-ban történt visszafoglalásának örül az egész Európa s e visszhang kellemes olvasmányai is megtalálhatók könyvtárunkban Hollandiától le Olaszországig. A II. Rákóczi F. és a 48-49-iki szabadságharcra vonatkozó fontosabb külföldi nyomtatványok tisztes száma zárja le a sorozatot, hogy az 1914-20-as világháború reánk vonatkozó külföldi tudósításai, kritikái, ítéletei megszerzése a viszonyok javulásáig egyelőre még várasson magára.

Dr. Varga Zsigmond.

Halottaink

Felőri és tyukodi **Szeremley Császár Lajos** kir. tanácsos, református lelkipásztor, Háromszék vármegye Cófalva községéből menekülve, Budapesten, folyó hó 5-én 85 éves korában elhalt.

Kiss Sándorné szül. Bészler Veronka 33 éves korában Debreczenben folyó hó 2-án elhunyt. A Debreczeni Kalvinisták Templomegyesülete kollégiumi szakosztályának volt lelkes tagja. Elhunytát férje és három kis árvája siratja, kiknek gyászában őszintén osztakozunk.

Különfélék

Lelkészelkésztetés Kabán. A kabai gyülekezet a b. e. Dávidházy János elhalálózásával megüresedett lelkipásztori tisztet egyhangú meghívás útján Barabás Samu kolozsvári esperes-lelkésszel töltötte be. Az országosan ismert nevű prédikátor beiktatása folyó hó 8-án volt. Az ünnepélyes aktuson részt vett Debreczenből dr. Baltazár Dezső püspökünk dr. Lencz Géza és dr. Erdős Károly kíséretében, továbbá F. Varga Lajos debreczeni egyházmegyei esperes, Szabó Antal alsó-szaboleshajdúvidéki esperes, több tekintélyes vidéki lelkipásztor s a Területvédő Ligának mintegy 20 tagja. Az új lelkipásztor 8-án délelőtt érkezett családjával és budapesti kísérőivel, akik a község háza előtti téren rögtönzött emelvényről beszédet tartottak a néphez. Püspökünket az egyház küldöttsége élén Fábián István igazgató-tanító fogadta az állomáson. Vasárnap délelőtt 9 órakor kezdődött az istentisztelet. Közének után F. Varga Lajos esperes mondott ékes nyelven, tartalmas beiktató beszédet, amely után Barabás Samu lelkipásztor imádkozott és predikált 2. Kor. 13s alapján, lekötve hallgatói figyelmét s megragadván lelkeket. Az istentiszteletet dr. Baltazár Dezső püspökünk buzgó záró imádsága és meghatóan szép áldása rekesztette be. Istentisztelet után a templomban presbiteri gyűlés volt, amelyet püspök urunk vezetett. F. Varga Lajos esperes az egyházi adminisztráció vezetését adta át magvas szavak kíséretében, amire

Barabás Samu lelkipásztor szépen kidolgozott programmal válaszolt. Majd bemutatták üdvözlétük az új pásztor előtt: a presbiterium, a község és a tanítótestület. Püspökünknek az ünnepélyes beiktatással kapcsolatos indítványai és zárószavai után a presbiteri gyűlés véget ért. Délben 150 terítékes gazdag ebéd volt sok pohárköszöntővel. Püspökünk kíséretével vasárnap délután kocsin tért vissza Debreczenbe.

Huszár Endre menekült református lelkész, aki a debreczeni 40 honvéd theologussal hősiessé küzdött a világháboruban és jobb kezét is esuklójától kezdve elveszítette, a m. kir. honvédelmi miniszter a debreczeni katonai körlethez tábori lelkésszé nevezte ki.

Református lelkészi konferencia. A szekszárdi református egyház folyó hó 19—22 napjain konferenciát rendez a tolnamegyei lelkipásztorok számára.

A Magyar Közigazgatás c. közigazgatási hetilap május 8-iki száma vezető helyen méltatja azt a nagy jelentőségű eseményt, hogy a debreczeni magyar kir. tudományegyetemet Tisza István nevére neveztek el. „Ezzel a magyar nemzeti Pantheonban megépült az első Tisza István emlékmű. Szébb, méltóbb intézmény nem hirdetheti az ő nevét.”

Németh István dunántúli püspököt, akinek a cseh megszállás miatt el kellett hagynia Komáromot, a balatonkenesei gyülekezet hívta meg lelkipásztorául.

A budai református egyház pünköszt másodnapján délután ünneplő templomának 25 éves fennállását és lelkipásztorának, Haypál Benőnek 25 éves működését. A nevezetes évfordulóhoz őszintén gratulálunk.

A Debreczeni Csokonai-kör folyó hó 1-én délelőtt fényesen sikerült felolvasó ülést tartott a kollégium dísztermében, ahol Debreczen társadalmának sok kiválósága volt jelen ez alkalomból. A kollégiumi Kántus három számmal szerepelt s mind a háromszor osztatlan tetszést és mély hatást váltott ki. Kedves volt Szondy György leánygimnáziumi tanár Börme c. fordulatos novellája, nagy hatást ért el Galánffy Jánosné úrnő, aki dr. Körösi Kálmán két irredenta költeményét szavalta erős átérzéssel. A szakembereket is meglepte dr. Ecsedi István tanítóképzőintézet tanár „Debreczen kulturális szerepe a nemzeti felújulás korában (1780—1810)” c. alapos tanulmánya, amely forráskutatások, levéltári adatok és ezek helyes csoportosítása alapján megállapítja, hogy a mai magyar nemzeti kultúra bölcsője Debreczen és a kollégium. Baja Mihály, Debreczen új lelkipásztor olvasa fel ezután legújabb költeményeit, amelyeket zajos tetszésnyilvánítással fogadott a hallgatóság. E költemények közül egyet Lapunk Tárca rovatában közlünk.

A pápai református főgimnázium ifjúsága a Magyar Tudományos Akadémia céljai elősegítésére 23,000 koronát, a Kisfaludy Társaság javára 12,000 koronát gyűjtött.

Baltazár Gábor alapítvány Kecskeméten

A kecskeméti református főgimnázium nyolcadik osztályának tanulója Baltazár Gábor tanár nevére, ki nyolc éven át osztályfőnökük volt, névnapja alkalmából 3000 koronás ösztöndíj alapítványt tettek. A kiváló tanár több mint huszonhárom éve működik pályáján, hol munkásságát mindig a tanulók osztatlan szeretete kísérte. Az alapítvány bejelentése alkalmával a kecskeméti egyház meleg hangú jegyzőkönyvi köszönetet mondott az érdemes tanárnak, valamint az alapítványtevő ifjúságnak, mert ebben a tényben egyaránt látja a tanár és a tanulók dícséretét. Az igazán hivatásos tanár további munkásságán is sokasodjék meg az Úr áldása!

Dr. Kuthy Zoltán newyorki református lelkész esperes D. Erdős József theologiai professzorunknak folyó évi június hó 25-én leendő lelkészi- és tanárnegyven éves jubileuma alkalmából négyezer koronát ajánlott fel az emlékalapítványra, tanítvány-szeretete jeléül. Ugyanő igazi magyar honfűi érzéstől indítva, nemes hőkezűséggel adakozott a székely egyetemi menekült hallgatók debreczeni segítő-egyesületének jóléti céljára; ezenkívül a Debreczeni Protestáns Lap jelen évfolyamára ezer koronával fizetett elő. Ezek a tettek minden beszédnél értékesebb tanubizonyságok.

A nyugdíjas lelkészek tarthatatlan és méltatlan helyzetének orvoslása érdekében az egyetemes konvent 1920 július 24-én, december 14-én s 1921 március 8-án előterjesztéssel fordult a vallás- és közoktatási miniszterhez, egyúttal megbízta Kiss Ferenc konventi tag, nemzetgyűlési képviselőt, hogy ez ügy sikere érdekében járjon személyesen is el az illetékes körökben. Az érdekeltek megnyugtatóra közöljük, hogy a zörgetés eredménnyel járt, amennyiben a pénzügyminiszter hozzájárulásával a kultusz-budgetbe a nyugdíjas lelkészek rendkívüli segélyezésére 300,000 korona állított be, mely tételt a ház pénzügyi bizottsága már el is fogadott. L—t.

Orgohangverseny volt e hó 7-én délután öt órai kezdettel a debreczeni Kossuth-utcai református templomban a léte-ítendő Kálvinház alapja javára. Bodán Margit, Hammerstaedt János, Torma Zsigmond, Páricsi Pál és Varga Ferenc művészek elsőrendű remek teljesítményei és az Iparos Dal-egylet magas nivójú énekszámjai felejthetetlen hatást gyakoroltak a nagyszámú érdeklődő hallgatóságra.

Protestáns diákgyűlés Debreczenben. A budapesti Bethlen Gábor-kör a Debreczenben alakult Bethlen Gábor-kör közreműködésével nagy diáknapot rendez Debreczenben május hó 21. és 22-én. Még pedig 21-én este pesti és helybeli művészek közreműködésével hangverseny lesz, 22-én délelőtt ünnepi istentisztelet, délután nagy diákgyűlés.

Derecskén lélekemelő gyászünnepélyt rendeztek április 24-én, népes gyülekezet jelenlétében a templomban, a hadban eltűnt, de már holttan nyilvánított 4 derecskei tanító — u. m. Babós László, Varga József, Rácz Géza és Belle László — emlékére a következő programmal: a gyülekezet éneke után alkalmoszerű hatásos imát mondott Vadon Béla lelkész, a helybeli „Iparosdalegylet”-nek Szabó József vezetése mellett előadott egy gyászdalát (Búsán omlanak könnyeink) Fürt Imre főgondnok megnyitó beszéde követte, melynek elhangzása után Bencze Péter református igazgató tanító tartott mély hatású szép emlékbeszédet. esetelven a hadban elesett tanítóknak hősi elszántságát, önfeláldozó hazaszeretetét, a tanítók sorsát, elbűsültatva őket egyházuktól, a kartársaktól, Derecskétől. Majd Egeresi tanító elszavalta Bajza: Nyugosznak ők a hősiak versét, a dalegylet pedig ugyanezt dalban adta elő. Végül következett Milotai Lajos tanító záróbeszéde után a Hymnusz s a gyülekezet éneke. Ez alkalommal gyűjtés rendeztetett szép eredménnyel a hadban eltűnt tanítók emlékalapja javára.

A Debreczen környékén levő tanyák nagy számú református lakosai és munkásnépe számára, lelki épülésük és egyházi tudatosságuk fokozása céljából, de meg az összetartozás és hittestvériség elvéhez is híven, a pünkössti szent ünnepek alkalmával tizenhárom helyen lesz istentisztelet urvacsora osztással kapcsolatban. A szent szolgálatokat teljesítik ünnep első napján: Dr. Erdős Károly és dr. Varga Zsigmond lelkész-képző intézeti tanárok, Uray Sándor, Tóth János lelkészek, Molnár Ferenc vallástanító lelkész és Márton Sándor s. lelkész. Ünnepe második napján pedig dr. Baltazár Dezső püspök, dr. Révész Imre, Tóth János lelkészek, dr. Veress István tan. kép. igazgató, Szele Miklós vallástanár, Nagy István vallástanító-lelkész és Felker János segédlelkész. A tanyák református népe számára a gazdák egyesülete biztosítani óhajtja a lelkigondozás és igehirdetés rendszerezését; a mezei munkák végeztével pedig vasárnaponként az istentiszteletek után gyakorlati közhasznú oktatásokat is fognak tartani. E szép, méltó és üdvös misszióhoz kegyelmet, kitartást és áldást kívánunk.

A felvidéki magyar református keresztyének két külön egyházkerületté szervezkedtek, amelyeknek egyike a Pozsonytól Losoncig terjedő dunán-inneni és a másika a Gömörtől Máramarosig elterülő tiszáninnyi superintendencia. Amaz Balogh Elemér pozsonyi, emez palóci Czinke István rimaszombati református lelkészt választotta meg püspökül. A hívek száma hozzávetőleg 270,000, akik nagyon kevés kivétellel, mindnyájan magyarok. (Ujabb értesülés.)

A szerencsi Rákóczi templom teteje ismeretlen ok folytán lángba borult s mentési kísérletek dacára leégett, tornya ledől, harangja elnémult még virágvasárnap délutánján. Szomorú látványt nyújt az előbb hírneves történelmi épület. A helyreállítási költségeire adakozzanak a buzgó hívők Istentől nyert javaikból tehetségükhöz képest. Az ilyen tiszta áldozatokban gyönyörködik az Úr.

Helyreigazítás. Az öcsödi református kántori pályázat szövegében a készpénz szó után ezen szó: *évi* kimaradt, mely oda értendő az 1000 korona elé.

Ad. 148—1921.

Pályázati hirdetés.

A hajdunánási református főgimnázium fenntartó testülete pályázatot hirdet

- egy magyar-latin, vagy latin-történet szakos rendes,
- egy magyar-német szakos rendes,
- egy földrajz-természettudományi szakos helyettes tanári állásra; mely egy év múlva rendes tanárral töltetik be,
- egy rendes tornatanítói állásra.

A rendes tanárok törzsfizetése a főgimnázium pénztárából 2400 K, mely 3600 K-ig emelkedik, 200 koronás ötödéves korpótlék öt izben; — a tornatanító törzsfizetése 1600 K és öt izbeni 100 koronás korpótlék, lakáspénz az alapfizetés egy-negyed része; ezekhez járul még az állampénztárból a megfelelő fizetéskiegészítés és pótlékok. A helyettes tanár összajavaldalma 2400 K és az állami pótlékok.

Pályázhatnak református vallásu, esetleg protestáns tanárok és tanárjelöltek. Menekült tanárok előnyben részesülnek.

A keresztlevelel, érettségi bizonyítvánnyal, tanári oklevéllel, előbbi alkalmazásokat, katonai viszonyt, a forradalmi időszak alatti magatartást igazoló okmányokkal és orvosi bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvények június 20-ig nyújtandók be az igazgatóságához.

Ha a tornatanító ének- és zenetanításra is képesítve van, előnyben részesül és megfelelően díjaztatik.

Az állások szept. 1-én foglalandók el.

Benkő Lajos,
igazgató-tanácsi elnök.

Hivatalos Értesítés

Magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium
276. sz. V. körrendelet vége:

III. A felső leányiskolában.

V. osztály: Föld- és világrészek 24, emberföldrajz 30, ismétlésekre 10 óra.

Végül még a f. é. 110,492. sz. rendelet egyik intézkedésének helyesbítésére van szükség. — Ugyanis a fizikai földrajznak természetszerűen meg kell előznie az emberföldrajz tanítását; az idézett rendelet pedig a reáliskolákban éppen fordított

sorrendben tárgyalatja ezen studiumokat (a III. osztályban az emberföldrajzot és a IV. osztályban a fizikai földrajzot). A folyó tanévre ezen már nem lehet változtatni, de a jövő, 1921—22-dik iskolai évtől kezdve a reáliskola III. és IV. osztályának földrajzi tananyaga, a fent közölt és csak a folyó iskolai évre érvényes beosztástól eltérően következőképen osztandó be:

III. osztály: Afrika 15, Amerika 20, Ausztrália és a sarkvidék 5, fizikai földrajz 30, térkép-olvasás 10, ismétlésekre 15 óra.

IV. osztály: Térkép-olvasás 10, matematika és csillagászati földrajz 15, emberföldrajz 30, Magyarország 30, ismétlésekre 10 óra.

Budapest, 1921. évi január hó 10-én.

Vass s. k.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1314—1921. sz.

KÖRLEVÉL.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A „Terület és Nemzetvédő Egyesület“ kérsé-
nének teszek eleget, amidőn felhívom Nagytiszte-
letedet s Nagytiszteleted útján a kebelbeli egyházak
Presbiteriumait, hogy egy vasárnapi templomi per-
selypénzt a „Honvéd Alap“-ra méltóztatassanak át-
engedni.

Az adakozásra kitűzendő nap a szósze-
kről a megelőző vasárnapon is meghirdetendő.

A begyűlt perselypénz „Honvédelmi Alap
Gyűjtőbizottsága“ Budapest, VIII., Eszterházy-utca
4. sz. alá, 575/131. jelzéssel postautalványon kül-
dendő el.

Atyafiságos szeretettel,
Debreczen, 1921 április 8.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A debreczeni, államilag segélyezett reformá-
tus polgári leányiskolánál most szervezett egy
magyar nyelv-történettudományi és két mennyiség-
természettudományi tanszékre pályázat hirdettetik.
Pályázhatnak református vallású, polgári iskolai
okleveles férfi- és nőtanárok. A német nyelv taní-
tására képesítettek és menekült tanárok különös
figyelemben részesülnek. Javadalmazás törvény-
szerű. A felszerelt kérvényeket a református leány-
nevelő intézet igazgatótanácsához címezve, az
iskola igazgatóságához, Kossuth-utca 33. szám,
junius 15-ig kell beadni.

Az igazolt költségek költségeinek később
megállapítandó bizonyos hányadát a fenntartó tes-
tület fedezi.

Debreczen, 1920 május 2.

Konrad Teréz,
mb. igazgató.

Szele György,
az igazgatótanács elnöke.

Most jelent meg!!

kiadásunkban

Dr. Baltazár Dezső

A

próbáltatások idejéből

című emlékirata.

A könnyen gördülő nyelven megírt vaskos kötet
vezető helyen áll azok között a munkák között,
amelyek a forradalom és oláh megszállás idejére
rávilágítanak. A könyv bolti ára a 15% könyvkeres-
kedői felárral 138 korona, mely összegnek előzetes
beküldése mellett azt **bérmentve** küldjük meg.

Debreczen szab. kir. város és a
Tiszántúli református egyházkerü-
let tulajdonát képező

„Méliusz“ könyvkereskedés

könyvkiadóhivatala

Debreczen, Ferencz József-ut 26.

Most jelent meg

A Debreczeni Konfirmációi Kis Káté

Írta: Nagy István, debreczeni
református vallásitanító-lelkész

második javított kiadása

A mű gyakorlati értékét bizonyítja az,
hogy az első kiadás rövid néhány
hónap alatt elfogyott. Az ország min-
den részében nagy sikerrel használják.
Terjedelme 16 nyomtatott oldal.

Ára példányonként 5 korona
10 százalék árengedménnyel.

Megrendelhető a kiadó:

„MÉLIUSZ“

Debreczen szabad királyi város és a Tiszántúli
Református Egyházkerület könyvkereskedésében
Debreczen, Ferenc József-u. (Piac-u.) 26

Ugyanott kaphatók:

konfirmációi emléklapok

kék nyomással, bibliai mondásokkal. Ára darabonként
1 korona, 100 darab rendelésénél 90 korona.

Pályázati hirdetés.

A debreczeni református leányközépiskolában egy magyar-német szakos rendes tanári tanszékre pályázatot hirdetünk. A megválasztandó rendes tanár évi javadalma 2400 K alapfizetés, az egyházi törvényben megszabott lakáspénz, mely 800 koronánál kevesebb nem lehet; öt izbeni 200 koronás korpótlék, melynek alapjául szolgáló időbe a hazai református középiskolákban eltöltött rendes tanári szolgálati évek beszámíthatnak, az államtól a törvényes családi pótlék és egyéb háborús pótlékok. A megválasztott rendes tanár ezenkívül szolgálati évei szerint a református leányközépiskolai státusba beosztva, állami fizetékiegészítésben részesül s az országos tanári nyugdíjintézetnek jogos és kötelezett tagja. Pályázhatnak református vallású, okleveles középiskolai tanárok, férfiak és nők egyaránt. A pályázati kérvényhez csatolandók: keresztlevél, érettségi bizonyítvány, tanári oklevél, az előbbi alkalmazásokról

szóló bizonyítványok s az esetleges irodalmi működés, valamint a családi viszony igazolása; a katonai kötelezettség irányában fennálló viszony igazolása, hatósági orvosi bizonyítvány a pályázónak a tanári pályára alkalmas voltáról s a kommunista uralom és az ellenséges megszállás ideje alatt tanúsított magatartásának igazolása. A pályázati kérvények 1921. évi június 15-ig a debreczeni református leányközépiskola igazgatóságához adandók be. A tanszék betöltésénél az ellenségtől megszállott területekről menekült tanárok pályázatai megfelelő figyelemben részesülnek.

A megválasztott tanár tanszékét 1921. évi szeptember hó 1-én tartozik elfoglalni.

A beigazolt költözködési költségek bizonyos hányadát a fenntartó megtéríti.

Debreczenben, 1921 május 10-én.

Szele György,
az igazgató-tanács elnöke.

Koncz Aurélné,
igazgató.

DEBRECENI

Kalapgyár

SZELL és KÓSA.

Női-, férfi- és gyermekkalapok javítása és formálása gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

~ **Piac-utca 63. szám.** ~

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR

Alapított 1872-ik évben.

Üzletágai:

takarékbetétek, csekkszámjék, váltóleszámitolás, törlesztés és jelzálog-kölcsönök. Értékpapírok és külföldi pénzek vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitelek bel- és külföldre. Előlegek értékpapírokra és árukra. — Saját árúraktár.

DEBRECZENBEN

FERENC JÓZSEF-UT 16. SZ

~ **A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank** affiliált intézete. ~

~ **Alaptőke 4 millió korona, tartalékok 2.800,000 korona. Betétállomány 40 millió korona.** ~

Alapított 1872-ik évben.

Affiliált intézetei:

Kereskedelmi és Iparbank R.-T. Nyiregyháza, Nagykárolyi Ipar- és Kereskedelmi Bank R.-T., Gazdasági Bank R.-T. Hajduszoboszló, Hajdúnánási Gazdasági Bank R.-T., Kabai Takarékpénztár R.-T., Nádudvari Takarékpénztár Részvénytársaság.